

Ekologizácia vysokohorských chát

Energia pre prírodu – to je iniciatíva, ktorej prostredníctvom spoločnosť Slovenské elektrárne ochraňuje a kultivuje životné prostredie, prichádza s vlastnými riešeniami na jeho zlepšenie a podporuje desiatky projektov zameraných na ochranu prírody.

Takýmto projektom je aj ekologizácia vysokohorských chát v Tatrách. Od roku 2008 Slovenské elektrárne v dvoch chatách zrealizovali fotovoltaickú ostrovnú elektrárňu a pri jednej chate revitalizovali malú vodnú elektrárňu.

Fotovoltaický systém pre Téryho chatu bol navrhnutý tak, aby chate poskytoval energetickú samostatnosť. Prebytky elektriny sa prenášajú do akumulátorov, z ktorých možno v prípade nedostatku slnečného svitu čerpať energiu až päť dní. Pôvodný systém z Téryho chaty preniesli na Zbojnícku chatu, kde menší inštalovaný výkon stačí. Fotovoltaické panely sú na oboch chatách umiestnené tak, že zohľadňujú architektonické a estetické začlenenie v dotknutom území a rešpektujú požiadavky piateho stupňa ochrany prírody i klimatické a poveternostné podmienky.

Ďalším obnoviteľným zdrojom využiteľným aj vo vysokohorských chatách je voda. Chata pri Zelenom plese nie je ideálna na využívanie slnečnej energie, jej súčasťou je však donedávna nefunkčná malá vodná elektrárňu. Jej revitalizácia sa stala výzvou a zároveň lahôdkou pre dobrovoľníkov z radov zamestnancov Slovenských elektrární, ktorí na „znovuoživení“ elektrárne pracovali vo voľnom čase. Niekoľko stoviek dobrovoľníckych hodín odpracoval projektový tím na analýze a projektovaní novej turbíny, jej inštalácii a spustení celého systému. Hodnota vkladu dobrovoľníkov, ich práce a know-how, nepochybne prevýšila hodnotu vlastnej novej turbíny.

Cieľom projektu ekologizácie je úplné alebo čiastočné* odstavenie elektrických zdrojových agregátov (tzv. dieselagregátov) a výroba čistej zelenej energie, čo prináša vyššiu bezpečnosť a energetickú efektívnosť chát, lepší komfort pre turistov i personál a z ekologického pohľadu najmä zníženie emisií CO₂. Pri priemernej hodnote ročnej výroby elektriny v troch spomenutých chatách je zníženie emisie CO₂ o približne 19 ton ročne, čo má nesporne pozitívny účinok na rozvoj a podporu biodiverzity vo Vysokých Tatrách.

Slovenské elektrárne v spolupráci s Klubom slovenských turistov a so Správou TANAP-u pokračujú v ekologizácii vysokohorských chát. Fotovoltaika najnovšie pribudla aj na Chate pod Rysmi, ktorá v uplynulých troch rokoch prešla zásadnou rekonštrukciou. Okrem toho v Chate pri Zelenom plese pribudne nový ekologický dieselagregát. ●

* Malé vodné elektrárne sú závislé od prítoku vody turbínou. V prípade dlhotrvajúcich mrazov alebo sucha nie je možné zabezpečiť výrobu pomocou obnoviteľného zdroja a pre prevádzku chaty je nevyhnutné dočasne spustiť dieselagregát.

▲ Fotovoltaika na Téryho chate

text: Veronika Čičová
foto: archiv SE

Zo života KST

Otvorenie chodníka Arnošta Guldana

Dňa 13. júla Klub slovenských turistov zorganizoval slávnostné stretnutie turistov v Novoveskej Hute pri príležitosti pomenovania turisticky značkovanej trasy č. 2828 po Ing. Arnoštovi Guldani, CSc. Modro značkovaná trasa v celkovej dĺžke 23,5 km vedie z Tepličky nad Hornádom cez sedlo Grajnár a Novoveskú Hutu k turistickému informačnému miestu nazvanému Pod Medvedou hlavou. Na stretnutí sa zúčastnili členovia rodiny Arnošta Guldana, primátor Spišskej Novej Vsi Ján Voľný a delegácia KST na čele s predsedom Petrom Perhalom, ktorý v príhovore pripomenul dielo a zásluhy Arnošta Guldana o rozvoj turistického značkovania. Po slávnostnom odhalení pamätnej tabule Arnošta Guldana nasledoval krst publikácie Pohľad do dejín značenia turistických chodníkov na území Slovenska, ktorú už Arnošt Guldán nestihol vydať. Posmrtné vydanie knihy zabezpečila jeho rodina s príspevkom KST. Krstný otec – predseda KST Peter Perhala, knihu pokrstil značkárskou farbou. Účastníci stretnutia, ktorí prišli do Novoveskej Huty po pomenovanom chodníku z Tepličky nad Hornádom, pokračovali výstupom k lokalite Pod Medvedou hlavou. Za prípravu a realizáciu milého podujatia treba poďakovať všetkým, ktorí pomohli, najmä však predsedovi Propagačnej komisie KST Pavlovi Zajakovi a predsedovi Komisie značenia RR KST Spišská Nová Ves Jozefovi Sargentovi, ktorí zabezpečili návrh a výrobu pamätnej tabule a jej inštaláciu na trase chodníka v sedle Grajnár.

Rudolf Šimko a Peter Perhala

▲ Z krstu publikácie Arnošta Guldana Pohľad do dejín značenia turistických chodníkov na území Slovenska

Pohľad do dejín turistického značenia

Arnošt Guldán bol významnou osobnosťou medzi slovenskými značkármi. Počas života bol autorom a spoluautorom mnohých publikácií venovaných metodike značenia i jednotlivým značkovacím trasám. Žiaľ, až po smrti vyšla jeho posledná kniha Pohľad do dejín značenia turistických chodníkov na území Slovenska. Knihu vydala rodina Arnošta Guldana s príspevkom KST. Publikácia (formát A4 v mäkkej väzbe) má rozsah 120 strán, je rozdelená do ôsmich kapitol a prílohy. História značenia spestrujú rozhovory s pamätníkmi i opis problémov vyskytujúcich sa pri značení, nájdeme tu aj profily známych značkárskych osobností či zaujímavosti zo života značkárov.

Kniha je vydarená aj po grafickej stránke, obsahuje množstvo fotografií značkárov pri práci i ilustrácií, ďalej si v nej možno pozrieť historické dokumenty – tlačivá, listy, mapky, náčrty, výňatky zo starej tlače. Táto publikácia nie je určená len značkárom – má čo ponúknuť aj bežnému čitateľovi, ktorý sa aspoň trochu zaujíma o problematiku značkových trás.

Publikácia je nepredajná, členovia KST ju môžu získať za cenu poštovného alebo si ju môžu vyzdvihnúť osobne v sídle KST.

Soňa Mäkká

13. olympiáda IVV vo Val Gardene

Ako delegát KST som sa v dňoch 25. až 29. júna zúčastnil na 13. ročníku olympiády IVV (Medzinárodná federácia ľudového športu) vo Val Gardene v Južnom Tirolsku.

Prvý deň sme sa zoznamovali s Val Gardenou a okolím. Lanovkou sme sa vyviezli na Secedu (2 410 m) a v snehu sme vystúpili na vrchol, odkiaľ bol nádherný rozhľad po okolí. Popoludní sme sa prezentovali a večer sme sa zúčastnili na slávnostnom otvorení olympiády. Jednotlivé delegácie sa zoraďovali podľa abecedy, avšak ja som sa s organizátormi dohodol, že sa pridám k českej výprave, nakoľko zo Slovenska som bol v sprievode sám. Tabuľky s názvami Czech Republic a Slovakia vedľa seba vzbudili pozornosť a ľudia si nás počas celého sprievodu mestom fotografovali, filmovali a tleskali nám.

Po zapálení olympijského ohňa v športovej hale pokračoval kultúrny program, ktorý však nemal nič spoločné s Južným Tirolskom. Organizácia v poradí 13. olympiády IVV zaostávala za ostatnými olympiádami, najmä podujatiami organizovanými v Plzni, Otepää a Antalyi.

Nasledoval prvý olympijský deň, počas ktorého som stihol splniť podmienky pre získanie diplomu a medaily IVV. Pochodovali sme v oblasti okolo St. Ulricha, St. Christiny a Val Gardeny. Organizátori pripravili trasy v dĺžke 5, 11, 18 a 24 km, maratónsku trať, plávanie v Ortisei a cykloturistiku.

Keďže podmienky IVV som splnil rýchlo, ďalšie dni som sa spolu s priateľmi z KČT venoval spoznávaní Južného Tirolska a Sextenských Dolomitov. Navštívili sme historické múzeum v prírode na vrchu Monte Piano a okolie jazera Misurina, čo je neďaleko známych troch zubov – Tre Cime di Lavaredo, ktoré sú zapísané v zozname prírodných krás UNESCO. Navštívili sme mesto Brixen, v ktorom pôsobil český básnik a novinár Karel Havlíček Borovský.

Posledný deň sme sa lanovkou vyviezli do lyžiarskeho strediska Gitschberg Jochtal, avšak pre hmlu a husté sneženie sme neriskovali výstup na vrchol a vrátili sme sa do Mühlbachu. Nasledujúca olympiáda IVV v roku 2015 má byť v čínskom meste Chengdu, do ktorého nás čínski organizátori srdečne pozývajú.

Michal Fulka

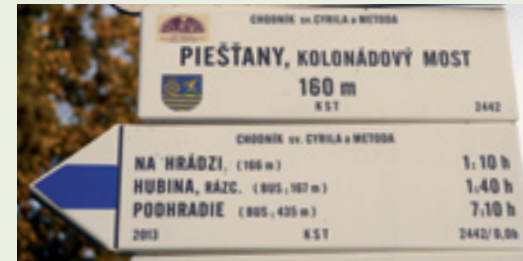
▲ Nástup olympionikov vo Val Gardene v Taliansku

KST pripravuje medzinárodnú konferenciu

V závere roku 2013, v ktorom si pripomíname 140. výročie založenia Uhorského karpatského spolku a 1 150. výročie príchodu sv. Cyrila a Metoda na Veľkú Moravu, KST usporiada medzinárodnú konferenciu s názvom Tradície a perspektívy organizovanej turistiky v strednej Európe. Konferencia sa uskutoční 6. až 8. decembra v Trnave pod záštitou ministra dopravy, výstavby a regionálneho rozvoja SR Jána Počiatka a predsedu Trnavského samosprávneho kraja Tibora Mikuša. Pozvanie a orientačný okruh tém na prípravu vystúpenia dostali partnerské turistické organizácie z okolitých krajín: Klub českých turistů a Asociace turistických oddílů mládeže ČR (Česká republika), Polskie towarzystwo turystyczno-krajoznawcze (Poľsko), Magyar természetjáró szövetség (Maďarsko), Österreichischer Touristenklub (Rakúsko), Planinska zveza Slovenije (Slovinsko) a Hrvatski planinarski savez (Chorvátsko). Veríme, že možnosť vystúpiť na konferencii využijú aj predstavitelia inštitúcií, ktoré finančne alebo inak podporujú činnosť KST: Ministerstvo školstva, vedy, výskumu a športu SR, Ministerstvo dopravy, výstavby a regionálneho rozvoja SR – sekcia cestovného ruchu, Slovenská agentúra pre cestovný ruch, prípadne i ďalší. Okruh tém a technicko-organizačné inštrukcie možno nájsť na webovej stránke www.kst.sk.

(dv)

Otvorenie Chodníka sv. Cyrila a Metoda

Dňa 20. júla sa pri Kolonádovom moste v Piešťanoch uskutočnilo slávnostné otvorenie Chodníka sv. Cyrila a Metoda. Obnovu značkovania, údržbu smerovníkov a montáž nových smeroviek na modro značkovanom turistickom chodníku TZT 2442 z Piešťan do Podhradia vykonali značkári KST s finančnou podporou Trnavského samosprávneho kraja. Delegáciu KST viedol Peter Perhala, za Trnavský samosprávny kraj sa na otvorení chodníka zúčastnila Viera Suchánová. Po krátkych príhovoroch a prestrihnutí pásky sa účastníci slávnosti v extrémne horúcom počasí vydali pešo i na bicykloch po trase prvej časti chodníka k archeologickému skanzenu Kostolec pri Hubine, aby si návštevou repliky veľkomoravského dvorca pripomenuli časy pôsobenia vierozvestcov na území Slovenska. Ako pozornosť Regionálnej rady KST Trnava na účastníkov v Hubine čakal guláš.

Novootvorený chodník vedie z Piešťan na topoľčiansku stranu Považského Inovca. Meria 26,8 km a jeho celkové prevýšenie je 807 m. V zime pri dobrých snehových podmienkach možno niektoré úseky chodníka absolvovať na bežkách. Zaujímavosti na trase: archeologický skanzon Kostolec, vyhladkový kopec Skalka, Dastínska kyselka, hradisko Úhrad, Topoľčiansky hrad.

Vladimír Chrapčiak

KST má nový informačný systém

KST spúšťa nový informačný systém, od ktorého očakáva administratívne odľahčenie zamestnancov sekretariátu a zjednodušenie komunikácie regionálnych rád a klubov s ústredím. V prvej etape sa v informačnom systéme nachádzajú tlačivá – hlásenie OKST, hlásenie RR KST, hlásenie TOM KST, objednávka členských známok KST, objednávka materiálu KST, prihláška do kalendára podujatí KST, prihláška na kvalifikačný kurz KST a dotazník na výmenu kvalifikačného preukazu. Po zabehnutí bude nový systém doplnený o ďalšie používané formuláre a tlačivá.

Systém umožní rýchle spracovanie rôznych štatistických údajov – o počte a štruktúre členov, počte a štruktúre predaných členských známok, počte členov venujúcich sa určitému presunu (napr. pešej turistike či cykloturistike), počte inštruktorov a pod. Cez tento systém možno po zaregistrovaní klubu/odboru a regionálnej rady zasielať aj prihlášky do kalendára podujatí KST na rok 2014 a ďalšie roky, objednávať známky a materiál. Keď Ministerstvo školstva, vedy, výskumu a športu SR schváli novú akreditáciu KST, bude možné cez tento systém žiadať o výmenu kvalifikačného preukazu, resp. prihlášku na kurzy KST v zmysle novej akreditácie. Je potrebné povzbudiť kluby/odborné rady, aby si nový informačný systém zodpovedajúci súčasnému stavu a dostupnosti elektronickej komunikácie čo najskôr osvojili a používali. Podrobnejšiu inštrukciu vrátane času, kedy možno s predsedom KST konzultovať akékoľvek nejasnosti týkajúce sa používania informačného systému, možno nájsť na webovej stránke www.kst.sk.

Peter Perhala, predseda KST

Stredoeurópska mariánska cesta

▲ Značka na Stredoeurópskej mariánskej ceste

Koncom mája predstavitelia KST, MUTKE (maďarská organizácia Mária Út Közhasznú Egyesület) a VM (Via Mariae, o. z.) podpísali trojstrannú dohodu o budúcej spolupráci pri vytýčení a vyznačení Stredoeurópskej mariánskej cesty na území Slovenska.

Stredoeurópska mariánska cesta je sieť pútnických trás spájajúca viac ako 150 mariánskych pútnických miest v stredoeurópskom regióne. Má dve hlavné diagonály: v smere západ – východ spája rakúsky Mariazell so Sumuleu Ciuc (Rumunsko, Sedmohradsko), v smere sever – juh spája poľskú Czestochowu s mestom Medžugorie (Bosna-Hercegovina). Severná diagonála prechádza územím Slovenska, pričom smerom od Maďarska prekračuje štátnu hranicu v Šahách a za Trstenou pokračuje do Poľska. Putovanie po tejto pútnickej trase poskytne nevšedný zážitok kresťanskej spirituality obohatený pestrosťou prírodnej scenérie a bohatstvom kultúrnych pamiatok v srdci Európy.

Predseda KST Peter Perhala, predseda MUTKE Tamás Szabó a predseda VM Peter Patay sa podpísaním trojstranného dokumentu zaviazali spolupracovať pri vytýčení trasy, financovaní jej vyznačenia a uplatňovaní marketingového plánu na jej popularizáciu. Strany sa budú spoločne usilovať, aby túto stredoeurópsku pútnickú cestu začlenili do siete Európskych kultúrnych trás. Viac informácií: www.marian-skacesta.sk.

(dv)

Bratislava bola v centre turistického diania

Na prelome júna a júla sa Bratislava na pár dní stala centrom turistického diania. V nedeľu 30. júna sa v Knižkovej doline (Bratislava-Rača) uskutočnili majstrovstvá Slovenska v Pretekoch turistickej zdatnosti. V pondelok 1. júla nasledovalo otvorenie 44. stretnutia TOM v areáli ZŠ Vrútocká (Bratislava-Trnávka) a vo štvrtok 4. júla v areáli prírodného kúpaliska Zlaté piesky slávnostne otvorili jubilejný 60. celoslovenský zraz KST. Medzitým sa v priestoroch Hotela Plus uskutočnilo snemovanie vrcholných orgánov KST. V stredu 3. júla bolo zasadnutie Výkonného výboru KST, na ktoré ešte v ten deň nadviazalo zasadnutie Ústrednej rady KST, ktoré sa skončilo vo štvrtok dopoludnia schválením rozpočtu s pripomienkami. Ústredná rada okrem iného schválila udelenie Plakety A. Lutonského J. Hanobíkovi, A. Hasákovi, M. Herchlovi, J. Kunákovi, J. Mrázovi a A. Plankovi. Maratón zasadnutí pokračoval Valným zhromaždením, ktoré sa nieslo v slávnostnom duchu s účasťou početných hostí na čele s Lis Nielsen, prezidentkou európskej asociácie turistických organizácií ERA-EWV-FERP.

Celé znenie uznesení Ústrednej rady a Valného zhromaždenia je na webovej stránke www.kst.sk. Súčasťou programu oficiálnych hostí bolo prijatie na Ministerstve dopravy, výstavby a regionálneho rozvoja SR a na radnici Hlavného mesta SR Bratislavy. V piatok a v sobotu hostia absolvovali turistický program v okolí Bratislavy s prijatím u starostov Devínskej Novej Vsi a Dubovej, v nedeľu predseda KST zahraničných hostí pozval do sídla organizácie na prehliadku vystavených drevených turistických známok a zrazových odznakov.

(dv)

▼ Po Bratislave prevzal zrazovú štafetu Trebišov, zľava Jindrich Racek, Peter Perhala a Štefan Kajda

Pozvánka na 5. stretnutie priaznivcov KST

V sobotu 14. septembra sa východiskom 5. stretnutia priaznivcov KST stane Malá Čierna. Vlastné stretnutie bude v sedle Marek na hranici CHKO Strážovské vrchy. Pre tých, čo prídu na celý víkend, budú pripravené ďalšie pešie a cykloturistické trasy v oblasti Rajeckej doliny, Malej Fatry a Strážovských vrchov. Stretnutie sa uskutoční v rámci Európskeho dňa turistiky.

Obec Malá Čierna (530 m) sa nachádza na severnom okraji Domanižskej kotliny, 5 km západne od Rajca, do ktorého možno prísť aj vlakom. Sedlo Marek (676 m) leží na hrebeni Súľovských vrchov medzi Malou Čiernou, Bodinou a Súľovom-Hradnou. Pri dobrej viditeľnosti poskytuje krásne výhľady severným a západným smerom. Dosiaľ do sedla Marek nevedol značkovaný turistický chodník, avšak pri príležitosti stretnutia priaznivcov KST bude sieť turisticky značkovaných trás doplnená o trasu Rajec – Malá Čierna – sedlo Marek – Vrchteplá a vyznačená s podporou Žilinského samosprávneho kraja. Nová žltá turistická značka spojí oblasť Považskej Teplej s Rajecou dolinou.

Účastníci stretnutia budú môcť na výstup do sedla použiť niektorú zo štyroch výstupových trás – z Považskej Teplej, zo Súľova,

z Rajeckých Teplíc a Rajca. Prezentácia účastníkov bude od 8.00 hod. v Malej Čiernej do 13.00 hod. v sedle Marek. Od 15.00 hod. bude v Malej Čiernej program – hudba, turistická tombola a guláš. Organizátormi podujatia sú Sekcia pešej turistiky KST, RR KST Žilina, KTH Javorník a KST Sokol Žilina v spolupráci so Žilinským samosprávnym krajom, s obecným úradom v Malej Čiernej a ďalšími obcami Rajeckej doliny.

Vzhľadom na to, že tento rok je podujatie zároveň 5. ročníkom Memoriálu Louisa Crosa, okruh spoluorganizátorov dotvára Klub priateľov Francúzska a Slovenska, 5. pluk špeciálneho určenia J. Gabčíka Žilina a Klub vojenských výsadkárov SR. Louis Cros bol jeden z francúzskych odbojárov pracovne nasadených v dubnickej zbrojovke, ktorým sa po vypuknutí SNP podarilo ujsť. Legandárna skupina francúzskych partizánov bojovala proti nemeckej presile v Strečnianskej tiesňave, pričom po zatlčení Povstania do hôr operovali v Strážovských vrchoch a južnej časti Malej Fatry.

Propozície podujatia s plánom trás a kontaktom na ubytovacie kapacity možno nájsť na www.kst.sk. Kontakt: Juraj Nedorost, 0904 375 092, nedorost@nedorost.sk.

Juraj Nedorost

▲ Sedlo Marek v Súľovských vrchoch